

Varróasztal - ún. glóbusz-asztal

Bútorgyűjtemény

Leltári szám:	63.650.1
Készítés ideje:	1820 KÖRÜL
Készítés helye:	Magyarország
Anyag:	fenyőfa alap (vakfa); jávorfa borítás; tiszafa borítás
Technika:	aranyozott; berakás; faragott; tusfestés
Méretek:	magasság: 100 cm átmérő: 44 cm

A korabeli magyar nyelvű forrásokban olykor "golyóbis asztalként" emlegetett bútorok elkészítése kiemelkedő mesterségbeli tudást igényelt. A 19. század első felében Európa-szerte kedvelt felnyitható, gömb alakú asztalkák főként bécsi mesterek műhelyeiből kerültek ki, a múzeum gyűjteményében őrzött példány azonban feltehetően magyar asztalos munkája. Faragott és aranyozott oroszlánfejekkel díszített három lába még empire stílusjegyeket hordoz, ám hajlított formái és arányai már a biedermeier szellemét tükrözik. A világegyetemet szimbolizáló gömb, mint letisztult geometriai forma a felvilágosodás eszméjében gyökerező francia forradalmi építészet emblematikus jegye, ám a monumentalitást mellőző biedermeier enteriőrben inkább egy virtuóz technikai megoldásokat alkalmazó bútor játékos elemeként jelenik meg. A motívum eredeti összefüggéseire csupán a gömböt övező, tussal festett szalagdíszek utalnak, amelyeket a zodiákus jelei díszítenek. A gömb felső féltékéjét hátracsúsztatva táruznak fel az apró kézimunkaeszközök elhelyezésére szolgáló nyitott rekeszek és rejtett fiókok.

E különleges bútorípust – a közép-európai analógiáktól némileg eltérő formában – George Remington angol asztalosmester szabadalmaztatta 1807-ben. A ma ismert legkorábbi adat azonban, amely e típus kivitelezésére vonatkozik, magyarországi keltezésű. Kornis Gábor asztaloslegény 1806. június 21-én nyújtotta be a debreceni asztaloscéh előljáróinak glóbusz-asztalkát ábrázoló, a Déri Múzeumban őrzött remekrajzát, amelyet még abban az évben – dokumentálhatóan elsőként – el is készített.

Hasonló glóbusz-asztalka található a tápiószelei Blaskovich-kúra, valamint a chicagói Art Institute gyűjteményében (Nr. 1966.383 - ld. [itt](#)).

Irodalom

- Szerk.: Veres Mari: *A reformkor művészete. Iparművészet*. Vince Kiadó, Budapest, 2023. - p. 72. Nr. (43.) (Semsey Balázs)
- Szerk.: Rostás Péter: *Bútorművészet Magyarországon, 1800-1850*. Budapesti Történeti Múzeum, Budapest, 2012. - Nr. B.14. (analógia)
- Szerk.: Horváth Hilda, Szilágyi András: *Remekművek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. (Kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 105. (Semsey Balázs)
- Szerk.: Zinnkann Heidrun: *Der Ursprung des Globustischens in Ungarn. Der feine Unterschied. Biedermeiermöbel Europas, 1815-1835*. Prestel Verlag, Frankfurt/M, 2007. - 75-78:76. (Zlinszkyné Sternegg Mária)
- Batári Ferenc, Vadászi Erzsébet: *Bútorművészet a gótikától a biedermeierig*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2000. - 126. (Nr. 14. - (téves ltsz.mal)
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 62.
- Szerk.: Péter Márta: *A klasszicizmustól a biedermeierig. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 2.97
- Vadászi Erzsébet: *A bútor története*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1987. - 190.
- Szerk.: Miklós Pál: *Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei*. Magyar Helikon, Budapest, 1979. - p. 262-263.
- főszerkesztő: Weiner Mihályné, Jakabffy Imre: *Un meuble singulier du début du XIXe siècle: la table "en torne de boule"*. *Az Iparművészeti Múzeum Évkönyvei XII*, 1970. Népművelési Propaganda Iroda, Budapest, 1970. - 99-106. (Szabolcsi Hedvig)

